

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 101/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti Ing. J. J., bytom R., zastúpeného advokátom M. M., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-1 C 12/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-1 C 12/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. RA-1 C 12/01 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. J. priznáva finančné zadostučinenie 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Rimavská Sobota p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Rimavská Sobota je p o v i n n ý uhradiť Ing. J. J. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu M. M., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 29. marca 2005 doručené podanie Ing. J. J. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom R., zastúpeného advokátom M. M., P., označené ako „Sťažnosť“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom v súčasnosti pod sp. zn. RA-1 C 12/01 o žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„... Porušenie môjho horeuvedeného základného práva bolo prvotne spôsobené Okresným súdom v Revúcej v konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti vedenej pod spisovou značkou 1 C 12/01. Podľa § 15 ods. 2 písm. j) zákona č. 371/2004 Z. z. počnúc dňom 1. 1. 2005 okrem iného výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti prešli z Okresného súdu Revúca na Okresný súd Rimavská Sobota, v dôsledku čoho moje podanie smeruje voči tomuto súdu.

Návrhom podaným dňa 22. 12. 2000 na Okresný súd v Revúcej sa domáham, aby súd určil, že navrhovateľ Ing. J. J. je vlastníkom predajne zeleniny nachádzajúcej sa v budove súp. č. 1250 zapísanej na LV č. 2797 pod bodom B 5 v podiele 1037/10000 k celku, katastrálne územie R.

Konanie v tejto právnej veci trvá už viac ako 4 roky, pričom súd prvého stupňa do dnešného dňa nevytýčil termín prvého pojednávania a ani mi nebol oznámený dôvod, resp. prekážka, pre ktoré sa vo veci nekoná. Prvým a doposiaľ jediným zmysluplným úkonom súdu bola výzva na doplatenie súdneho poplatku, ktorý som uhradil obratom na účet súdu. Paradoxne a chaoticky vyznela duplicitná výzva súdu na zaplatenie poplatku súdneho poplatku zo dňa 26. 5. 2004 sp. zn. 1 C 12/01 (tri a pol roka po podaní návrhu) v čase, keď z mojej strany bol už viac rokov súdny poplatok zaplatený v plnej výške.

Ja som sa viackrát telefonicky informoval na okresnom súde v mojej právnej veci, pričom som nikdy nedostal konkrétnu odpoveď, nebol mi ani orientačne oznámený predpoklad vytýčenia termínu pojednávania a nebolo mi oznámené, v akom štádiu sa konanie nachádza. Takisto môj právny zástupca osobne vec urgoval, naposledy u sudkyne JUDr. M. K., ktorej meno bolo uvedené na výzve súdu týkajúcej sa súdneho poplatku. Hoci od dňa 1. 1. 2005, kedy došlo k prechodu výkonu súdnictva, práv a povinností z Okresného súdu Revúca na Okresný súd Rimavská Sobota, prešli takmer 3 mesiace, v mojej právnej veci sa naďalej nekoná.

Vyššie uvedený postup súdu považujem za zdĺhavý, ktorý je v rozpore s platným právom a ktorý svedčí o absencii čo len minimálnej snahy vo veci meritórne rozhodnúť. Bezdôvodnou nečinnosťou súdu dochádza k neustálemu predlžovaniu sporu. Som toho názoru, že postupom, resp. nepostupom a nekonaním súdu bolo porušené moje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Samotný fakt, že spor trvá viac ako 4 roky s jediným administratívnym a rutinným procesným úkonom zo strany súdu, je nezlučiteľný s imperatívom uvedeným v článku 48 ods. 2 Ústavy SR. Takáto zdĺhavosť konania totiž vo svojej podstate predlžuje stav právnej neistoty mňa navrhovateľa a to do takej miery, že sa moje právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym.“

Na základe uvedeného skutkového stavu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„Okresný súd v Rimavskej Sobote v konaní pôvodne vedenom Okresným súdom v Revúcej pod spisovou značkou 1 C 12/01 porušil právo Ing. J. J., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Okresnému súdu v Rimavskej Sobote v konaní pôvodne vedenom Okresným súdom v Revúcej pod sp. zn. 1 C 12/91 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ing. J. J. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50.000 Sk, ktoré je Okresný súd v Rimavskej Sobote povinný zaplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresnému súdu v Rimavskej Sobote ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ing. J. J. na účet advokáta M. M., P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Trovy vo výške 4.600 Sk pozostávajú z dvoch úkonov právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie podania na ÚS) a réžijného paušálu – 2 x, účtovaných v zmysle Vyhlášky 655/2004 Z. z. podľa § 10 ods. 1, 16 ods. 3, teda 2 x 2.150 Sk + 2 x 150 Sk = 4.600 Sk.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 101/05-9 z 10. apríla 2005 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 5. mája 2005 právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom zo 16. mája 2005 (doručeným ústavnému súdu 19. mája 2005), že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci jeho sťažnosti.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 19. mája 2005 (Spr. 639/2005, doručenom ústavnému súdu 23. mája 2005) uviedol:

„Je to právna vec bývalého Okresného súdu Revúca, kde sa viedlo konanie pod č. 1 C 12/01, po zániku Okresného súdu Revúca a po jeho zlúčení s tunajším súdom je vec vedená pod č. RA-1 C 12/01.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca Ing. J. J. podal na bývalom Okresnom súde v Revúcej žalobu proti mestu Revúca o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti dňa 22. 12. 2000. Dňa 23. 09. 2002 vyzvala konajúca sudkyňa právneho zástupcu žalobcu o oznámenie hodnoty predmetu sporu a o predloženie dôkazov o tomto. Právny zástupca žalobcu výzve sudkyne vyhovel prípisom zo dňa 15. 10. 2002. Sudkyňa dňa 17. 03. 2003 opätovne žiadala právneho zástupcu žalobcu o doplnenie oznámenia hodnoty predmetu sporu, pretože oznámenie zo dňa 15. 10. 2002 nepovažovala za dostatočné a prípisom zo dňa 07. 11. 2003 znovu žiadala právneho zástupcu žalobcu o konečné upresnenie hodnoty sporu pre účely výpočtu súdneho poplatku. V spise sa nachádza stanovisko žalobcu zo dňa 19. 11. 2003 ohľadom výpočtu hodnoty predmetného sporu. Konajúca sudkyňa vyzvala žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh dňa 26. 05. 2004. Súdny poplatok bol zaplatený dňa 11. 06. 2004. Návrh bol doručený žalovanému na vyjadrenie dňa 16. 06. 2004 a dňa 04. 08. 2004 sudkyňa urgovala žalobcu o zaslanie písomného vyjadrenia k obsahu žaloby. V spise sa nachádza úradný záznam zo dňa 05. 11. 2004, z obsahu ktorého vyplýva, že vzhľadom na reorganizáciu súdnictva k určaniu termínu pojednávania dôjde už len na Okresnom súde v Rim. Sobote, z toho dôvodu, že sudkyňa má do konca roka 2004 obsadené všetky pojednávacie dni a mieni čerpať dovolenku.

Po zlúčení zaniknutého Okresného súdu Revúca s tunajším súdom došlo k prerozdeleniu nevybavenej agendy konajúcej sudkyne medzi ostatných sudcov tunajšieho súdu.

Dňa 16. 02. 2005 sudkyňa oznámila účastníkom podľa § 372k ods. 1 O. s . p., že predpokladaný termín pojednávania bude v druhom polroku 2005.

Sťažnosť sťažovateľa je dôvodná, pretože je skutočne pravdou, že od podania žaloby dňa 22. 12. 2000 bývalý Okresný súd v Revúcej konal vo veci s veľkými prietahmi a nevytýčil vo veci ani jeden termín pojednávania, hoci mi je známa tá skutočnosť, že tento súd bol od svojho vzniku nedostatočne personálne obsadený (len na 50 %), preto objektívne nemohli byť veci vybavované bez zbytočných prietahov.

Ako to vyplýva z oznámenia konajúcej sudkyne zo dňa 16. 02. 2005 termín pojednávania bude vytýčený v druhom polroku 2005, pretože táto sudkyňa doteraz vybavovala staršie spisy, ktoré doteraz neboli skončené...“.

Okresný súd súčasne oznámil, že netrvá na tom, aby ústavný súd konal vo veci samej na ústnom pojednávaní.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. RA-1 C 12/01.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/ 98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania v zásade považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu súdu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednáwanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. RA-1 C 12/01 ide o žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť

rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne a skutkovo zložitú. Pri sústredenom postupe okresného súdu aj danú vec možno uzavrieť bez zbytočných prietáhov v konaní.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu vedeného pod sp. zn. RA-1 C 12/01, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním čiastočne prispel k spomaleniu konania prístupom k oznamovaniu hodnoty predmetu sporu, na ktoré ho okresný súd viackrát vyzýval v súvislosti s výpočtom súdneho poplatku.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu vo veci sp. zn. RA-1 C 12/01 zistil rovnaké skutočnosti, ako tie, ktoré uviedol vo svojom stanovisku predseda okresného súdu.

Sťažovateľ podal 22. decembra 2000 žalobu na Okresnom súde Revúca. Tento súd urobil prvý úkon až po 21 mesiacoch, keď vyzval 23. septembra 2002 žalobcu na doplnenie hodnoty sporu a na predloženie dôkazov v tejto súvislosti, čo urobil aj opakovane (naposledy 7. novembra 2003). Ďalšie prípravné procesné úkony vo veci okresný súd urobil v priebehu roku 2004, ale pojednávanie dosiaľ nenariadil.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku k sťažnosti uznal existenciu prietáhov v označenom konaní. Z uvedených skutočností vyplýva, že okresný súd bol vo veci sp. zn. RA-1 C 12/99 po podaní návrhu nečinný takmer dva roky a ani po viac ako štyroch rokoch od podania návrhu sa vo veci neuskutočnilo žiadne pojednávanie.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti skonštatoval, že konanie okresného súdu vo veci sp. zn. RA-1 C 12/01 je poznačené zbytočnými prietahmi ako celok. Preto ústavný súd rozhodol, že v uvedenom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. RA-1 C 12/01 ďalej konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 50 000 Sk, pričom svoju žiadosť odôvodnil doterajším postupom okresného súdu a tým, že „*žije v právnej neistote ohľadne určenia vlastníctva k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania*“.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti okresného súdu v konaní vo veci sp. zn. RA-1 C 12/01 a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd

považoval priznanie sumy 25 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý určuje spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom M. M., ktoré vyčíslil sumou 5 302 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Trovy konania je okresný súd je povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2005